

Αρ. Φακ.: ΑΚΡ/ΑΥΤ. 4/2014

**ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΚΑΤΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΤΗ
& ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ**

19 Δεκεμβρίου 2014

Προϊστάμενος: Άριστος Τσιάρτας
Ερευνών Λειτουργός: Νάσια Διονυσίου

1. Αφορμή για την παρούσα αυτεπάγγελτη παρέμβαση, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που μου παρέχει ο περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος, **αποτέλεσαν οι ρατσιστικές προσβολές εναντίον του ποδοσφαιριστή Μίκαελ Ποτέ από οπαδούς στα πλαίσια δύο πρόσφατων ποδοσφαιρικών αγώνων του Πρωταθλήματος Α΄ Κατηγορίας (ΑΠΟΕΛ-Ομόνοια, 30/11/2014 & Ανόρθωση-Ομόνοια, 14/12/2014), καθώς και ο τρόπος με τον οποίο το θέμα έτυχε ακολούθως χειρισμού.**
2. Πρέπει κατ' αρχάς, να υπογραμμίσω ότι η αυξημένη απαξία του ρατσισμού έγκειται στο ότι αρνείται τη θεμελιώδη αρχή ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και ότι καμιά ομάδα προσώπων δεν είναι ιεραρχικά ανώτερη ή κατώτερη από οποιαδήποτε άλλη. Συνιστά, δε, επίθεση όχι μόνο εναντίον του προσώπου το οποίο την δέχεται, αλλά και εναντίον της ευρύτερης ομάδας, η οποία μοιράζεται όμοια χαρακτηριστικά με το πρόσωπο αυτό, ενσπείροντας στα μέλη της ομάδας αυτής τα ίδια αισθήματα ταπείνωσης ή φόβου που βιώνει ο άμεσος δέκτης. Δεδομένου, παράλληλα, ότι η βία αποτελεί εγγενές στοιχείο κάθε μορφής ρατσισμού, η δημιουργία, διάδοση ή ενίσχυση ρατσιστικών στάσεων ή συμπεριφορών, μπορεί όχι μόνο να δημιουργήσει εχθρικό κλίμα εναντίον ομάδων με κοινές συλλογικές ταυτότητες, αλλά και να οδηγήσει σε σοβαρές διακρίσεις εις βάρος τους, καθώς και σε ακραίες μορφές βίας. Για όλους τους πιο πάνω λόγους, το κράτος υπέχει αυξημένη υποχρέωση να δρα προληπτικά, αποτρεπτικά και κατασταλτικά εναντίον του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και να προστατεύει τα πραγματικά και δυνητικά θύματά τους.
3. Υπό το φως των πιο πάνω, το ζήτημα του ρατσισμού στον αθλητισμό, ειδικότερα, βρίσκεται στο ενδιαφέρον του Γραφείου μου κατά τα τελευταία χρόνια, στα πλαίσια ιδίως εξέτασης περιστατικών που είτε μου καταγγέλλθηκαν είτε περιήλθαν στην αντίληψή μου μέσω σχετικών δημοσιευμάτων, και έχει αποτελέσει αντικείμενο επαφών μου, τόσο με την Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, όσο και με τη Διαρκή Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη βία και την παραβατική συμπεριφορά στον αθλητισμό και ειδικότερα στους ποδοσφαιρικούς αγώνες, καθώς και άλλα σώματα που ασχολούνται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο με το ευρύτερο ζήτημα της καταπολέμησης του ρατσισμού και των διακρίσεων σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής συνύπαρξης.

4. Η διάδοση των ρατσιστικών ιδεολογιών στο χώρο του αθλητισμού και, ιδίως, η αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας στο ποδόσφαιρο έχει κινητοποιήσει κατά τις τελευταίες δύο κυρίως δεκαετίες τα εμπλεκόμενα Ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα και έχει αναδείξει την ανάγκη για πιο ενεργή και πιο περιεκτική δράση κατά του ρατσισμού στον αθλητισμό. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται εν πολλοίς στη σημαντική ενδυνάμωση του γενικού νομικού οπλοστασίου για πρόληψη και εξάλειψη των διακρίσεων, όπου και με όποιον τρόπο κι αν αυτές εκδηλώνονται, ενώ παράλληλα αντανακλά την υποχρέωση για σεβασμό της πολυπολιτισμικότητας και πολυμορφίας που χαρακτηρίζουν πλέον τη σύνθεση των σύγχρονων κοινωνιών, και, κατ' επέκταση, του ίδιου του χώρου του αθλητισμού.
5. Ήδη από το 1991, ο Ολυμπιακός Χάρτης όρισε την αρχή της καταπολέμησης των διακρίσεων ως θεμελιώδη αρχή του Ολυμπιακού Κινήματος. Συγκριτική μελέτη, ωστόσο, με θέμα το ρατσισμό και την ξενοφοβία στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, που διενεργήθηκε το 1996 με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατέγραψε μια αρνητική και ανησυχητική εικόνα για την έκταση του φαινομένου και κατέδειξε την τάση των αρμόδιων φορέων να το αρνούνται ή να το υποβαθμίζουν. Ως απάντηση, κατά την επόμενη χρονιά, η οποία ορίστηκε ως Ευρωπαϊκό Έτος Κατά του Ρατσισμού, ανάμεσα σε άλλες δράσεις που επιχορηγήθηκαν ήταν και δράσεις κατά του ρατσισμού στο ποδόσφαιρο, που κορυφώθηκαν με τη δημιουργία, το 1999, του δικτύου Ποδόσφαιρο Κατά του Ρατσισμού στην Ευρώπη (FARE).
6. Στο Σχέδιο Δράσης της Βιέννης που υιοθέτησε με την ίδρυσή του το Δίκτυο FARE, απαιτεί από όλους τους θεσμούς που ελέγχουν το ποδόσφαιρο:
 - να αναγνωρίσουν ότι ο ρατσισμός και οι άλλες μορφές διακρίσεων συνιστούν πρόβλημα στο ποδόσφαιρο,
 - να αναλάβουν ευθύνη υιοθετώντας και δημοσιεύοντας αντιρατσιστικές πολιτικές,
 - να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες ένταξης και διαπολιτισμικότητας που παρέχει το ποδόσφαιρο,
 - να εισέλθουν σε διάλογο και να καθιερώσουν συμμαχία οργανώσεων, που θα απαρτίζεται ειδικότερα από συνδέσμους φιλάθλων, μεταναστών και μελών μειονοτήτων, και θα έχει ως στόχο την εκδίωξη του ρατσισμού από το ποδόσφαιρο, και

- να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της ανόδου της ακροδεξιάς και των εκδηλώσεων της στα γήπεδα.
7. Το 2000, το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθέτησε το Ψήφισμα 4/2000 για την πρόληψη του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας στον αθλητισμό στην οποία υπογράμμισε ότι, ο ρατσισμός μπορεί να επηρεάσει όλα τα αθλήματα και να εκδηλωθεί σε διάφορα επίπεδα (πρωταθλήματα, θεσμούς και ΜΜΕ), ενώ ειδικότερα συμβαίνει, αν και όχι αποκλειστικά, κατά την αλληλεπίδραση μεταξύ ή εναντίον παιχτών, ομάδων, προπονητών και οπαδών, καθώς και κατά διαιτητών.
 8. Το 2001, τα Ηνωμένα Έθνη, με τη Διακήρυξη στην οποία κατέληξε το Παγκόσμιο Συνέδριο Κατά του Ρατσισμού, κάλεσαν τις διεθνείς αθλητικές ομοσπονδίες, σε συνεργασία με τα κράτη και διακρατικούς οργανισμούς, να εντατικοποιήσουν τον αγώνα τους κατά του ρατσισμού στον αθλητισμό. Η προτροπή αυτή οδήγησε τη Διεθνή Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (FIFA) στην υιοθέτηση Ψηφίσματος Κατά του Ρατσισμού, ενώ η Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών (UEFA) ξεκίνησε συνεργασία με το Δίκτυο FARE, η οποία οδήγησε σε σειρά μέτρων, εκστρατειών και κειμένων, που, ανάμεσα σ' άλλα, διεύρυναν τις μορφές διακρίσεων, ώστε να συμπεριλαμβάνουν και την ομοφοβία και το σεξισμό. Η συνεργασία αυτή υποδείχθηκε ως θετικό πρότυπο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε Διακήρυξη που εξέδωσε κατά το ίδιο έτος για την αντιμετώπιση του ρατσισμού στο ποδόσφαιρο, καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Σχέδιο Δράσης Pierre de Coubertin για τον αθλητισμό.
 9. Το 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) δημοσιοποίησε Σύσταση Γενικής Πολιτικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των ρατσιστικών διακρίσεων στον τομέα του αθλητισμού. Στη Σύσταση τονίστηκε ότι, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την καταπολέμηση του ρατσισμού στον αθλητισμό είναι η έλλειψη επίγνωσης της ύπαρξης και της σοβαρότητας τέτοιων φαινομένων, καθώς και η μη ύπαρξη δημόσιας δέσμευσης για την εξάλειψή του, αφού στην πραγματικότητα μόνο σε πολύ λίγες χώρες το πρόβλημα αναγνωρίζεται και αντιμετωπίζεται, και αυτό μόνο στο βαθμό που αφορά ρατσιστικές συμπεριφορές οπαδών και όχι άλλες, λιγότερο ευδιάκριτες, μορφές ρατσισμού.

10. Πιο πρόσφατα και, συγκεκριμένα, το 2010, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) μετά από συγκριτική μελέτη της κατάστασης ανάμεσα σε κράτη μέλη δημοσίευσε Έκθεση με τίτλο: «Ρατσισμός, εθνοτικές διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός στον αθλητισμό», στην οποία απευθύνει προς τις εθνικές και τοπικές αρχές τις εξής συστάσεις:
- Την ανάληψη πιο στοχευμένων δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των δυνατοτήτων εξάλειψης του αποκλεισμού που προσφέρει ο αθλητισμός, στις οποίες μπορούν να περιλαμβάνονται προγράμματα ποικιλομορφίας για την ενθάρρυνση της συμμετοχής μεταναστών και μελών εθνοτικών μειονοτήτων ή πρωτοβουλίες για την άρση των εμποδίων στην πρόσβαση σε διοικητικές θέσεις αθλητικών οργανισμών,
 - Την ανάπτυξη αποτελεσματικών τρόπων παρακολούθησης των κρουσμάτων ρατσισμού και των διακρίσεων στον αθλητισμό, σε στενή συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες για τη βελτίωση της καταγραφής των κρουσμάτων, αλλά και για τη διευκόλυνση της καταγραφής μεμονωμένων καταγγελιών,
 - Την ενίσχυση της νομοθεσίας και της εφαρμογής της, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην καταπολέμηση ρατσιστικών κρουσμάτων, και
 - Τη συμμετοχή των εθνικών φορέων ισότητας στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων στον αθλητισμό.
11. Οι πιο πάνω εξελίξεις δεν άφησαν ανεπηρέαστο και το εγχώριο κανονιστικό πλαίσιο που σχετίζεται με τον αθλητισμό και με το ποδόσφαιρο. Ειδικότερα, η Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (ΚΟΠ) έχει υιοθετήσει το πιο πρόσφατο ψήφισμα της UEFA (24 Μαΐου 2013) για εξάλειψη των ρατσιστικών φαινομένων εντός και εκτός αγωνιστικών χώρων, έχοντας ενσωματώσει στους Πειθαρχικούς Κανονισμούς της γενική πρόνοια σε σχέση με ρατσιστική ή παρόμοια συμπεριφορά (άρθρο 11).
12. Σε αυτήν προβλέπεται ότι, *οποιοσδήποτε ο οποίος προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, προβαίνει σε ανάρτηση ή επίδειξη ή αναφώνηση ή αναγραφή φυλετικών, ρατσιστικών, υβριστικών ή, θρησκευτικών, και γενικά μηνυμάτων που θίγουν ή μειώνουν την αξιοπρέπεια του ατόμου(...)* στα στάδια όπου διεξάγονται οι αγώνες θα τιμωρείται με αποβολή για δέκα αγώνες τουλάχιστο. Εάν το πρόσωπο αυτό συνδέεται με οποιοδήποτε σωματείο και η συμπεριφορά του επιδεικνύεται

πριν και/ή κατά τη διάρκεια και/ή μετά το τέλος αγώνα, θα τιμωρείται με πρόστιμο το οποίο κατ' ελάχιστον θα είναι 5,000 ευρώ. Σε περίπτωση, δε, που το ίδιο Σωματείο τιμωρηθεί για παράβαση αναφορικά με ρατσιστικά μηνύματα πέραν της μίας περίπτωσης, ακολούθως για κάθε νέα παράβαση θα τιμωρείται με διεξαγωγή αγώνα κλεισμένων των θυρών και χρηματική ποινή τουλάχιστον 50.000,00 ευρώ. Υπάρχει, δε, σε περίπτωση μεταγενέστερου συναφούς αδικήματος η δυνατότητα επιβολής τιμωρίας στο Σωματείο με αγώνες κλεισμένων των θυρών, απαγόρευση χρήσης σταδίου ή συγκεκριμένης κερκίδας, κατακύρωσης αγώνα, αφαίρεσης βαθμών και αποκλεισμό από τη διοργάνωση. Επίσης, σε περίπτωση που ο αγώνας διακόπτεται από τον διαιτητή γιατί υπάρχει ρατσιστική συμπεριφορά, ο αγώνας μπορεί να κατακυρωθεί υπέρ του Σωματείου που δεν ευθύνεται για την διακοπή. Σημειώνεται, περαιτέρω, ότι τα πιο πάνω πειθαρχικά μέτρα μπορούν να συνδυαστούν και με συγκεκριμένες οδηγίες που έχουν σαν στόχο να αντιμετωπίσουν τέτοιες συμπεριφορές.

13. Πέραν των πιο πάνω, ο Νόμος περί της Πρόληψης και της Καταστολής της Βίας στους Αθλητικούς Χώρους περιέχει ρητή πρόνοια απαγόρευσης της χρήσης ρατσιστικών ή υβριστικών συνθημάτων, συμβόλων, δηλώσεων, χειρονομιών ή τραγουδιών, καθιστώντας οποιαδήποτε από τις πιο πάνω συμπεριφορές ποινικό αδίκημα που επισύρει ποινή φυλάκισης έως έξι μηνών ή χρηματική ποινή έως χίλια ευρώ ή και τις δύο αυτές ποινές μαζί (άρθρο 72).
14. Ταυτόχρονα, ο Νόμος, όπως τροποποιήθηκε το 2014, προβλέπει μια σειρά προληπτικών μέτρων και άλλων μέτρων παρέμβασης που μπορεί να λαμβάνει ο Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού (ΚΟΑ) σε συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων σωματείων, συλλόγων ή αθλητικών εταιρειών, προκειμένου να μειωθεί η διάπραξη των αδικημάτων που προβλέπονται στο Νόμο (άρθρο 47Α). Ανάμεσα σε αυτά είναι η λήψη των αναγκαίων μέτρων, όπως εκπαίδευσης και κατάρτισης, για την αποθάρρυνση και μείωση των περιστατικών βίας στους αθλητικούς χώρους και τη διαμόρφωση φιλικού περιβάλλοντος μεταξύ των φιλάθλων. Επίσης, μπορεί να προβαίνει σε κατάλληλες ενέργειες, ακόμη και μέσω του διαδικτύου, όπως ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, προγράμματα έρευνας και εκπαίδευσης, ενδεχομένως σε συνεργασία με τις οικείες

ομοσπονδίες, σωματεία ή αθλητικές εταιρείες ή συλλόγους πρώτης κατηγορίας, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου που διατρέχουν νεαροί ή ανήλικοι φίλαθλοι να πέσουν θύματα βίας σε αθλητικούς χώρους. Ταυτόχρονα, στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ανατίθεται η ευθύνη προώθησης στα σχολεία προγραμμάτων πρόληψης της βίας στους αθλητικούς χώρους και προώθησης του «ευ αγωνίζεσθαι».

15. Εντούτοις, παρά την κανονιστική ρύθμιση του ζητήματος του ρατσισμού στο ποδόσφαιρο, τόσο σε επίπεδο διατάξεων που προνοούν για προληπτικές δράσεις, όσο και σε επίπεδο πειθαρχικής και ποινικής αντιμετώπισης των προσώπων και των οργανώσεων που εμπλέκονται σε ρατσιστικά κρούσματα, η πρακτική εφαρμογή των πιο πάνω φαίνεται να είναι ελλιπής, ανεπαρκής έως και ανύπαρκτη, γεγονός που παραγνώνει τον ίδιο το σκοπό των ποινών που, πέραν από τιμωρητικός, είναι και παιδευτικός, καθώς και αποτρεπτικός.
16. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του κ. Ποτέ, στην οποία έως τώρα φαίνεται να μη λήφθηκαν πειθαρχικά μέτρα από μέρους της ΚΟΠ εναντίον προσώπων ή Σωματείων. Αντίθετα, στον πρώτο αγώνα εκείνος που τιμωρήθηκε τελικά με κίτρινη κάρτα ήταν ο ίδιος ο ποδοσφαιριστής όταν αντέδρασε στο χλευασμό που δεχόταν, ενώ μετά το τέλος του δεύτερου αγώνα ο ποδοσφαιριστής ένιωσε την ανάγκη να εξηγήσει και να «απολογηθεί» για την αντίδρασή του. Επιπρόσθετα, καμία σύλληψη δεν έγινε, ούτε φαίνεται να έχει ενεργοποιηθεί οποιαδήποτε διαδικασία για αστυνομική διερεύνηση για εντοπισμό και σύλληψη των προσώπων που συμμετείχαν στις ρατσιστικές προσβολές που δέχτηκε ο ποδοσφαιριστής. Είναι, επίσης, λυπηρό πως ούτε καν επίσημη δήλωση καταδίκης του περιστατικού υπήρξε από οποιοδήποτε αρμόδιο πολιτειακό φορέα ή αξιωματούχο.
17. Ενδεικτικά, σημειώνω ότι σε αντίστοιχο κρούσμα που σημειώθηκε στην κερκίδα της Chelsea εις βάρος μαύρου ποδοσφαιριστή της Manchester United τον Οκτώβριο του 2012 η αγγλική αστυνομία ξεκίνησε αναζήτηση οπαδού που «έκανε τη μαϊμού» στην κερκίδα, δίνοντας στη δημοσιότητα φωτογραφία του. Τον περασμένο Απρίλη οπαδός της Βιγιαρεάλ αποκλείστηκε διά βίου από την είσοδο στα γήπεδα όταν έριξε μπανάνα σε μαύρο ποδοσφαιριστή της Μπαρτσελόνα και η φωτογραφία του δημοσιεύθηκε στον τύπο. Στην Ιταλία, δε, πριν από δύο περίπου μήνες ο ίδιος ο

πρόεδρος της Ιταλικής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου εξαιτίας ρατσιστικών του σχολίων τιμωρήθηκε με απαγόρευση εκλογής σε οποιασδήποτε θέση της UEFA και συμμετοχής στα συνέδριά της. Ταυτόχρονα, τιμωρίες ομάδων, όπως χρηματικά πρόστιμα, κλείσιμο μέρος της κερκίδας ή διεξαγωγή αγώνα κεκλεισμένων των θυρών, έχουν επιβληθεί από την UEFA σε αρκετές ομάδες που συμμετέχουν σε διοργανώσεις της.

18. Παρατηρείται, συνεπώς, το παράδοξο ενώ σε επίπεδο ευρωπαϊκού και παγκόσμιου ποδοσφαίρου επιδεικνύεται έντονη ευαισθησία και λαμβάνονται αυστηρά μέτρα για επιβολή σημαντικών κυρώσεων και προστίμων, στην Κύπρο τα κρούσματα ρατσισμού περνούν σχεδόν απαρατήρητα, σε βαθμό μάλιστα που αναρωτιέται κανείς κατά πόσο εφαρμόζονται και επαληθεύονται στην πράξη οι δεσμευτικές οδηγίες και κατευθύνσεις για καταπολέμηση του ρατσισμού στα γήπεδα. Η αδράνεια, δε, των αρμόδιων κυπριακών αρχών να αντιδράσουν έχει ως αποτέλεσμα να μην επανορθώνεται η προσβολή της αξιοπρέπειας των προσώπων που στοχοποιούνται. Ταυτόχρονα το να αγνοούνται, υποτιμούνται ή υποβαθμίζονται τέτοιες κατακριτέες πράξεις ή να αποστρέφουμε το βλέμμα αρνούμενοι να δούμε την απειλή του ρατσισμού αφήνει ελεύθερο το πεδίο για την αναπαραγωγή, ανατροφοδότηση και εδραίωση τέτοιων συμπεριφορών.
19. Έπειτα θα πρέπει να επισημανθεί πως οι ποινές, παρότι αναγκαίες, δεν αποτελούν επαρκή απάντηση κατά του ρατσισμού αν δεν συνδυαστούν με δραστική προσέγγιση σε επίπεδο πρόληψης και αποτροπής. Στο επίπεδο αυτό, φαίνεται ότι έως τώρα δεν έχουν αξιοποιηθεί από τον ΚΟΑ και το Υπουργείο Παιδείας οι δυνατότητες που τους παρέχει η νομοθεσία για ανάληψη πρωτοβουλιών, σχεδιασμό πολιτικής και υλοποίηση μέτρων ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης κατά της βίας, συμπεριλαμβανομένης και της ρατσιστικής.
20. Στην Αγγλία, παραδείγματος χάριν, η Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, μαζί με όλους τους φορείς που σχετίζονται με το ποδόσφαιρο, έχουν καταρτίσει και εφαρμόζουν από το 2012 Σχέδιο Δράση για Ένταξη και Καταπολέμηση των Διακρίσεων στο Αγγλικό Ποδόσφαιρο. Το Σχέδιο Δράσης αποσκοπεί στο να αντιμετωπίσει ρατσιστικά περιστατικά που βιώνουν πρόσωπα του ποδοσφαίρου, όπως παίκτες, προπονητές και διαιτητές, και τα οποία προέρχονται όχι μόνο από θεατές αλλά και από άλλα πρόσωπα του ποδοσφαίρου. Παράλληλα, επιχειρείται να αυξηθεί η

ένταξη και η συμμετοχή προσώπων διαφορετικών ταυτοτήτων σε όλο το εύρος του χώρου του ποδοσφαίρου, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα και δημοκρατικότητα.

21. Στο Σχέδιο Δράσης καθορίζονται οι ενέργειες που πρέπει να υλοποιήσει χωριστά ο κάθε εμπλεκόμενος φορέας, ανάμεσα στις οποίες συμπεριλαμβάνονται:
- Η χρησιμοποίηση όλων των μέσων και μορφών επικοινωνίας για προώθηση μηνυμάτων κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης διακρίσεων,
 - Η ανάδειξη παιχτών και προπονητών, καθώς και προσώπων από άλλους επαγγελματικούς χώρους, ως πρότυπα που θα πρεσβεύουν θετικά μηνύματα ένταξης,
 - Ο καταρτισμός σχετικών Οδηγών Καλής Πρακτικής και η παροχή επιμόρφωσης σε πρόσωπα ή οργανώσεις που σχετίζονται με το ποδόσφαιρο,
 - Η βελτίωση του συστήματος καταγγελίας, καταγραφής, εντοπισμού και χειρισμού ρατσιστικών περιστατικών που συμβαίνουν στα γήπεδα,
 - Η ενημέρωση των ποδοσφαιριστών για τα δικαιώματα και τις διαδικασίες και η παροχή προς αυτούς εμπιστευτικής στήριξης ώστε να μπορέσουν να προβούν σε επίσημη καταγγελία,
 - Η αναθεώρηση των προβλεπόμενων ποινών και μέτρων που μπορούν να επιβληθούν,
 - Η συμπερίληψη στα συμβόλαια των ποδοσφαιριστών τυποποιημένων ρητρών, ώστε να αντιμετωπίζεται λόγος ή συμπεριφορά που ευνοεί διακριτική μεταχείριση, και
 - Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης και των αποτελεσμάτων του Σχεδίου.
22. Αντίστοιχα μέτρα που θα αποσκοπούν στην εκδίωξη του ρατσισμού από τα κυπριακά γήπεδα μπορούν και επιβάλλεται να εφαρμοστούν και στη χώρα μας, όπου η συνύπαρξη και συναγωνισμός με ανθρώπους άλλης φυλής ή εθνικότητας αποτελεί προνομιακό πεδίο διαχείρισης των ζητημάτων ανεκτικότητας και ρατσισμού, στέλνοντας ουσιαστικά μηνύματα στην κοινωνία. Βέβαια η εξάλειψη του ρατσισμού από τα γήπεδα δεν είναι εύκολο εγχείρημα και απαιτεί δράσεις σε πολλά παράλληλα επίπεδα: εκπαιδευτικό, προληπτικό, αποτρεπτικό και κατασταλτικό. Το πρώτο, εντούτοις, βήμα που πρέπει να γίνει είναι να υπάρξει αναγνώριση και παραδοχή του προβλήματος του ρατσισμού και στα κυπριακά

γήπεδα, το οποίο τραυματίζει βαριά τις αξίες του αθλητισμού και του ποδοσφαίρου.

23. Ακολούθως, πρέπει να υπάρξει συντονισμένη δράση από όλους τους αρμόδιους κρατικούς φορείς για τον καταρτισμό και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης και περιεκτικής πολιτικής, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και αλλαγή κουλτούρας, ενδεχομένως με εκστρατείες στα ΜΜΕ αλλά και στα σχολεία,
- Επαναξιολόγηση του σχετικού κανονιστικού πλαισίου ώστε να εντοπιστούν και να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες του σε σχέση με την αντιμετώπιση του ρατσισμού,
- Εισαγωγή στην εκπαίδευση των προπονητών ή μελών των δικαστικών οργάνων της ΚΟΠ ζητημάτων που άπτονται του ρατσισμού και διακρίσεων,
- Εμπλοκή στη συζήτηση των επαγγελματικών συνδέσμων ποδοσφαιριστών,
- Δημιουργία μηχανισμού για λήψη καταγγελιών, καθώς και για αυτεπάγγελτη καταγραφή ρατσιστικών περιστατικών,
- Συνεργασία με διεθνή δίκτυα ή οργανώσεις άλλων χωρών που ενεργοποιούνται στο χώρο της καταπολέμησης του ρατσισμού στο ποδόσφαιρο, κλπ.

24. Υποβάλλω τις επισημάνσεις και εισηγήσεις μου στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς επίσης και στον ΚΟΑ και ΚΟΠ, ώστε να τύχουν μελέτης και αξιοποίησης, δηλώνοντας και τη διάθεση του Γραφείου μου να στηρίξει ενεργά οποιαδήποτε πρωτοβουλία αναληφθεί.

25. Ειδικότερα σε σχέση με το ρατσιστικό περιστατικό κατά του κ. Ποτέ, υπογραμμίζω ότι οι χλευασμοί, τα επιφωνήματα και οι χειρονομίες, που δέχτηκε ο κ. Ποτέ στη βάση του χρώματος και της φυλετικής του καταγωγής, που ξεπερνούν τα στενά ποδοσφαιρικά πλαίσια, συνιστούν αδιαμφισβήτητα ρατσιστική επίθεση και προσβολή της αξιοπρέπειάς του και, κατ' επέκταση, αποτελούν όχι απλώς ηθικά και κοινωνικά κατακριτέες ενέργειες, αλλά και δυνητικά ποινικά κολάσιμες πράξεις. Παράλληλα, η παράλειψη της πολιτείας να αντιδράσει, να κινητοποιηθεί και να ενεργοποιηθεί, τόσο για να προστατεύσει τον κ. Ποτέ, όσο και για να τιμωρήσει τους δράστες, στέλνοντας μήνυμα μηδενικής ανοχής στο ρατσισμό, αποτελεί, δυστυχώς, ένδειξη υποτίμησης και υποβάθμισης της σοβαρότητας του φαινομένου, τόσο στο χώρο του αθλητισμού, και ιδίως του ποδοσφαίρου, όσο και ευρύτερα στον κοινωνικό χώρο.

26. Αντίθετα, η μετατόπιση της δημόσιας συζήτησης από το ίδιο το γεγονός της επίθεσης σε αναζητούμενες ευθύνες του κ. Ποτέ, όχι μόνο υποβαθμίζει ή συσκοτίζει το πρόβλημα, αλλά και συμβάλλει στην αποδοχή, ανατροφοδότηση και εδραίωσή του. Οι συζητήσεις και απόψεις που εκφράστηκαν σε σχέση με το περιστατικό κινήθηκαν σε σταθμίσεις ως προς τις συνθήκες και τη σοβαρότητά του, την αναγκαιότητα ενασχόλησης με αυτό, τη συμπεριφορά του ίδιου του ποδοσφαιριστή ή και με τις ενδεχόμενες συνέπειες του περιστατικού. Προτού, όμως, αξιολογηθούν οι πιο πάνω παράγοντες που εγκλωβίζουν το χειρισμό του περιστατικού σε ψευδοδιλήμματα του τύπου «αν και πόσο ρατσιστικό είναι το περιστατικό» είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό ότι το κύριο διακύβευμα σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ο σεβασμός της ανθρώπινης αξίας που είναι θεμελιώδης και αδιαπραγμάτευτος. Στα πλαίσια αυτά δεν θα πρέπει να υποτιμάται καθόλου η οπτική και η θέση του ίδιου του θύματος, επειδή τέτοιες απαξιωτικές πράξεις εκφεύγουν από το πνεύμα ποδοσφαιρικής αντιπαλότητας, βάλλοντας ευθέως κατά της ίδιας της ανθρώπινης υπόστασης.
27. Υπό το φως των πιο πάνω, υποβάλλω την παρούσα Έκθεση και στο Γραφείο Καταπολέμησης των Διακρίσεων της Αστυνομίας, με την εισήγηση όπως ενεργοποιήσει της πρόνοιες, τόσο του Νόμου περί της Πρόληψης και της Καταστολής της Βίας στους Αθλητικούς Χώρους Νόμου, όσο και του Νόμου περί της Καταπολέμησης Ορισμένων Μορφών και Εκδηλώσεων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου, και συντονίσει τις ενέργειες της Αστυνομίας για διερεύνηση πιθανών ρατσιστικών αδικημάτων που έχουν διαπραχθεί εις βάρος του κ. Μίκαελ Ποτέ.

Ελίζα Σαββίδου
Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Αρχή Κατά των Διακρίσεων